

MATRİKS
AKADEMİ

Swap Nedir?

Matriks Akademi Dijital Semineri #2 | Nisan 2020

Doç.Dr.Evren Bolgün | Işık Üniversitesi Öğretim Görevlisi

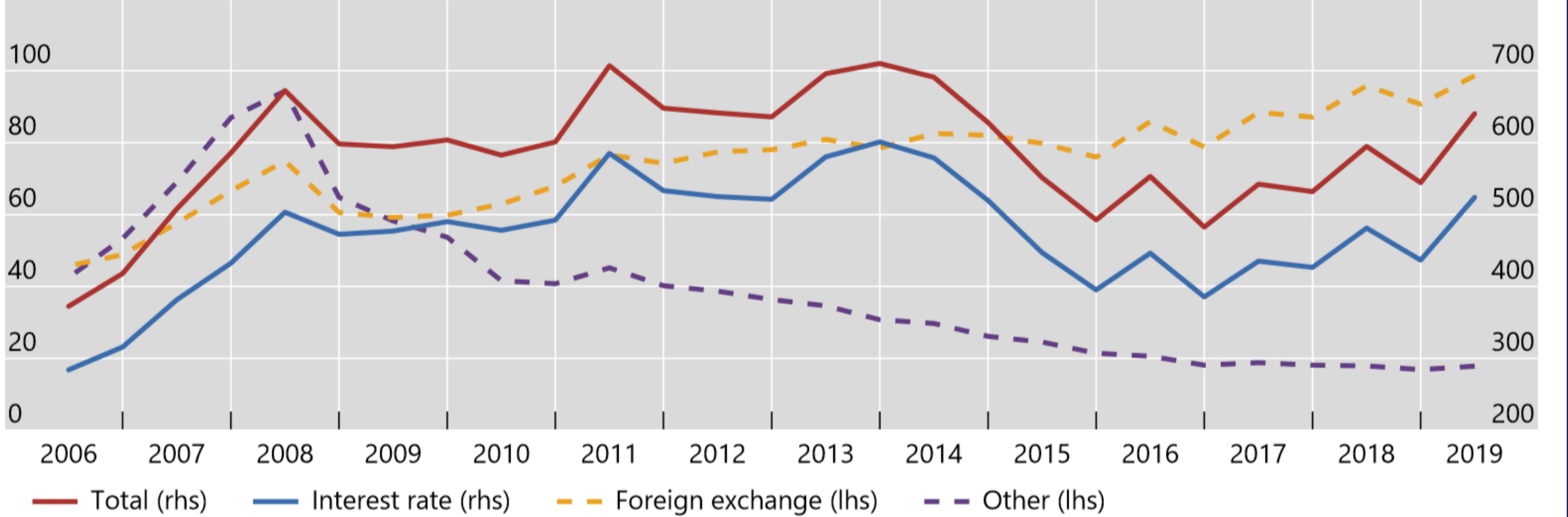
Swap Nedir?

İlk swap sözleşmeleri 1980'li yılların başlarında yapılmıştır. Swap, iki tarafın edimlerinin belirli bir zaman diliminde karşılıklı olarak değişiminde anlaştıkları bir finansal işlemdir.

Swap işleminin esasını oluşturan edimlerin konusu, “**belirli bir miktar ve nitelikteki para, döviz, altın, finansal araç, alacak, mal vb. varlıklar**” olabilir. Faiz swapında değişime konu olan ödemeler, faiz, anapara veya hem anapara hem de faiz ödemeleri olabilir. Bu nedenle, swap, iki taraf arasında yapılan faiz veya anapara ödemelerinin, koşullarını önceden belirleyerek, değişimi sağlayan bir sözleşme olarak da tanımlanabilir.

Tezgahüstü (OTC) Türev Piyasası

Graph 1: Outstanding notional amounts of OTC derivatives, USD trillions ([interactive graph](#)).

Source: BIS OTC derivatives statistics ([Table D5.1](#)).

Swap İşlemlerinin Amacı?

Swap işleminin temel amacı, faiz oranı, döviz kuru ve değer değişmelerinden kaynaklanan risklere karşı güvence sağlamaktır. Sözleşme neticesinde belirlenen süre boyunca taraflar diğer tarafın sahip olduğu finansal pozisyona tabi olacak ve bunun doğurduğu hüküm ve sonuçlara katlanacaktır.

- Borçlanma maliyetini azaltır, **sermaye maliyetinin düşürülmesine** yardımcı olur.
- **Değişken oranlı faizi, sabit oranlı faize çevirerek riski azaltır.** Yine döviz kurundaki aşırı oynaklığa karşı tarafların pozisyonlarını, güçlü oldukları döviz kuru cinsinden almalarını sağlar.
- Döviz kurlarındaki değişimler, ulusal para birimi üzerinden borçları olan çokuluslu şirketlerin beklenen kazançlarını azaltabilmektedir. Döviz swapları ile bu **şirketlerin borçlarını ve alacaklarını döviz kuru riskine karşı koruması** söz konusu olur.

Swap Türleri

Swap kontratları iki taraf arasında yapılan ve gelecekteki nakit akışlarını değiş tokuş etmelerine imkan sağlayan anlaşmalardır.

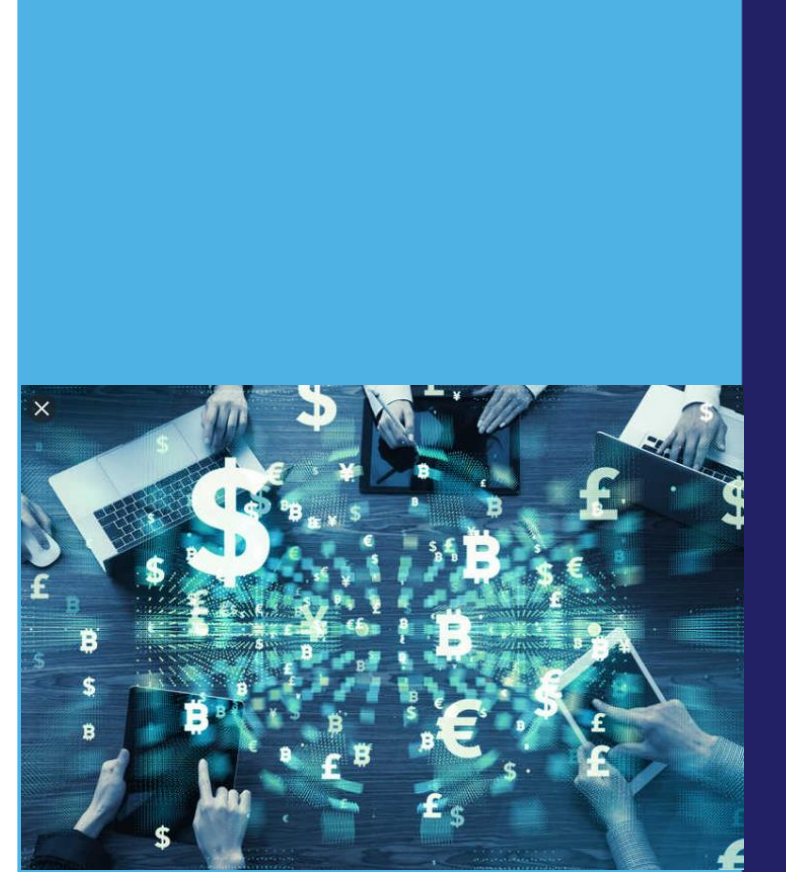

Faiz Swap Anlaşması

Faiz swap'ı sözleşmeleri anlaşmayı yapan tarafların, belirli bir ana para üzerinden yapılan sabit bir faiz ödeme planı ile değişken (bir referans endekse bağlı olan) bir faiz ödemesinin el değiştirilmesi ile gerçekleşir.

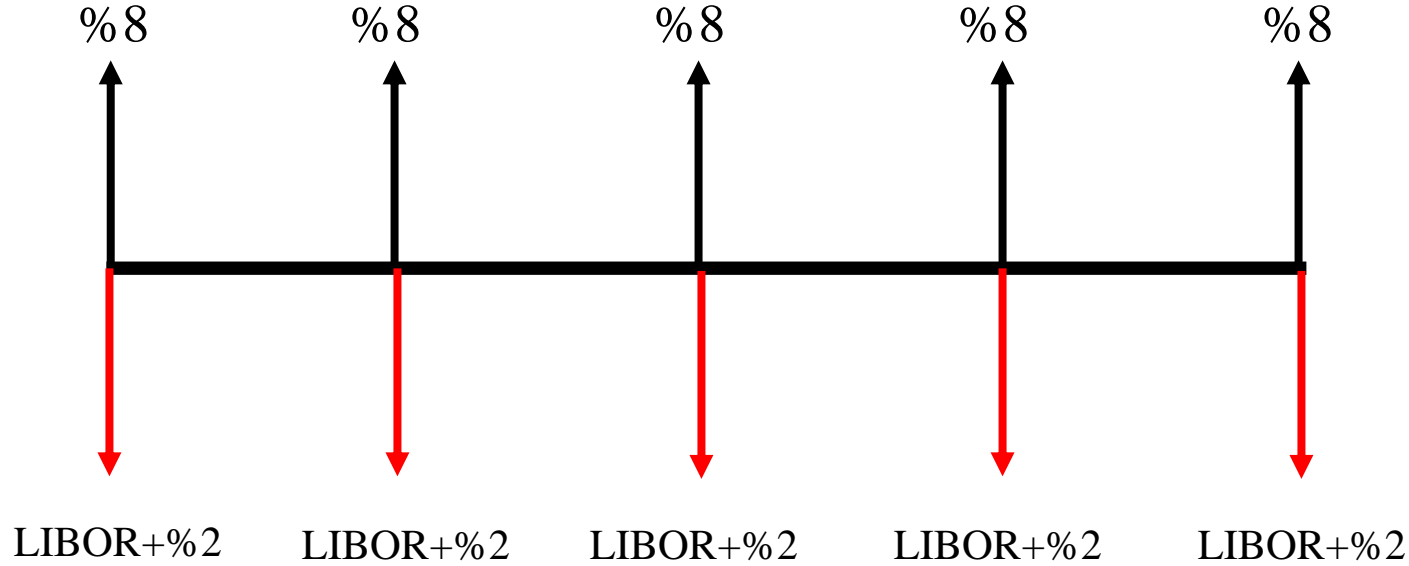
Ödeme planının vadeleri de önemlidir ve yılda birden fazla ödeme yapılan swap anlaşmaları da bulunmaktadır. Farklı vadedeki swapların piyasada beklenti ve diğer faktörlerden dolayı farklı değerleri oluşabilir. LIBOR faizinin vadesi de önemlidir ve değişik vadelerde değişik LIBOR faiz seviyeleri oluşabilir.

Değişken faizi ödemeyi seçen tarafın beklentisi faizlerin gelecek dönemde düşeceği beklentisinin yüksek olduğunu düşünebiliriz. Aynı şekilde, sabit faiz ödeyen tarafın da temel piyasa beklentisi faizlerin şu anki seviyesinin üzerine çıkma olasılığının yüksek olduğudur.

Faiz Swap Nakit Akışı

Aynı nominal tutar üzerinden değişken ve sabit faize bağlı olarak oluşan nakit akışlarının değiş tokuş edildiği bir faiz swap kontratı, sabit kupon ödemeli bir bono ve bir değişken faiz ödemeli bir tahvil birleşimi olarak görülebilir.

Döviz Swap İşlemi

Döviz swapları, faiz ve anapara ödemelerini içeren önceden belirlenmiş kurallar ve süreler içinde, iki tarafın belirli miktarlarda iki farklı para birimini sözleşmenin kurulması ile değiş tokuş etme ve sözleşmenin vadesinde geri alması konusunda anlaşmaya vardıkları bir işlemdir.

Bu tür swap anlaşmalarında, anlaşılan taraflar birbirlerine farklı döviz cinsinden faiz ödemesi yapmaktadır. Swap'ın başladığı gün ise, ana para döviz kuruyla değerlendirilerek el değiştirir. Vade sonundaki ana para ödemesi de yine aynı şekilde kur riski olmaksızın el değiştirir. Döviz swapı anlaşmasında, her iki taraf da karşıdan aldıkları döviz kuru miktarı üzerinden faiz geliri elde ederler.

Döviz Swap İşlemi

Taraflar arasında yapılan anlaşma uyarınca, belirlenen dövizler cari kur üzerinden karşılıklı değiştirilmekte ve vade sonunda anaparalar iade edilmektedir.

Döviz swapları başlıca 3 amaç için kullanılmaktadır:

- **Kur riski yönetimi**
- **Düşük fon maliyeti**
- **Piyasalara erişim ve farklı para biriminde nakit akışı**

Swap Spread Hesaplaması

Spot USD/TRL : 6.8960

Swap Dönemi: 90 gün

3AY.TL.LIBOR Faiz Oranı: %9.4700

3AY.\$LIBOR Faiz Oranı: %1.1761

Forward = 6.8960 x ((1+(0.0947/360X90)) / (1+0.011761/360X90)))

Forward = 6.8960 x 1.02368/1.00294

= 7.0385

Swap Spread = Forward \$/TL Fiyatı – Spot \$/TL Fiyatı

0.1425 = 7.0385 – 6.8960

Swap işleminde Spot Kur üzerine ilave edilecek bu değer 90 gün sonrası için Forward \$/TL Kur değerini vermektedir. Swap işleminde Baz Para birimi olan USD faizi TL faiz oranından düşük olması sebebi ile forward vadeli kur değeri spot kur oranından yukarıda olacaktır.

Bankalararası Döviz Swap İşlemleri

Türk Bankaları;

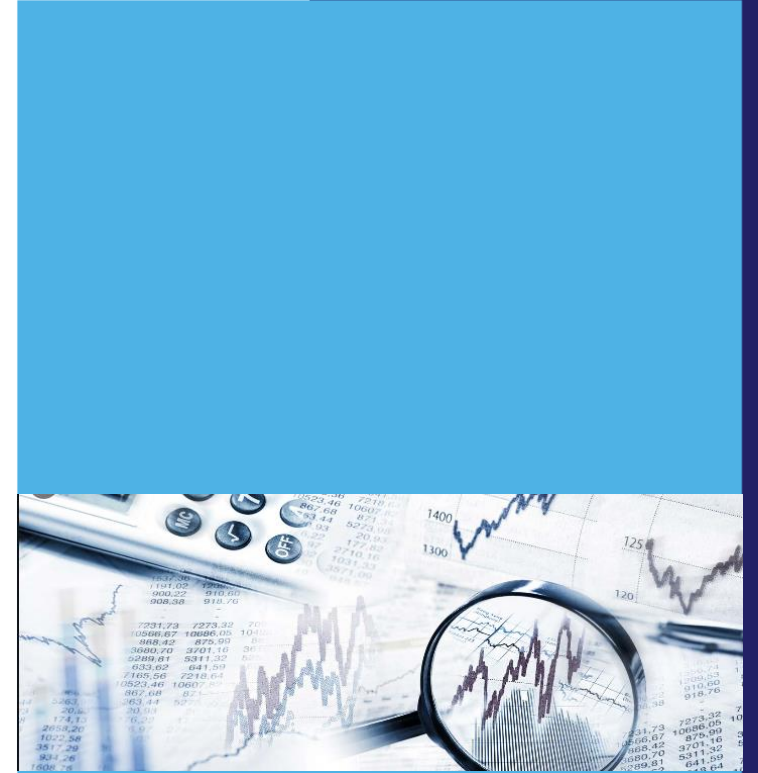
a) Yabancı Bankalara Belirli Vadelerde (O/N,1H,1AY,..vs) Elindeki **Döviz Ödünç Vererek** Karşılığında **TL Borçlanabilmektedir**. Elde Ettiği **TL'yi** Çeşitli Vadelerde Yurtiçinde **Kredi** Olarak Değerlendirmektedir.

b) Yabancı Bankalara Belirli Vadelerde (O/N,1H,1AY,..vs) **TL Vererek** Karşılığında **Döviz Borçlanabilmektedir**. Elde Ettiği **Döviz** de Banka Bilanço İhtiyacına Göre Değerlendirmektedir.

Yabancı Bankalar;

a) Türk Bankalarından Belirli Vadelerde (O/N,1H,1AY,..vs) **Döviz Borçlanarak** Karşılığında **TL Vermektedirler**. Elde Ettiği **Döviz** Çeşitli Vadelerde **Bilanço İçerisinde** Kullanmaktadır.

b) Türk Bankalarından Belirli Vadelerde (O/N,1H,1AY,..vs) **TL Borçlanarak** Karşılığında **Döviz Vermektedir**. Elde Ettiği **TL** ile **TL Cinsi Finansal Varlıklara Yatırım** Yapabilir (Örn:Repo/Tahvil/Hisse) veya **Spot/Vadeli Piyasadan Döviz Satın Alabilir!**

BDDK Swap Kararı

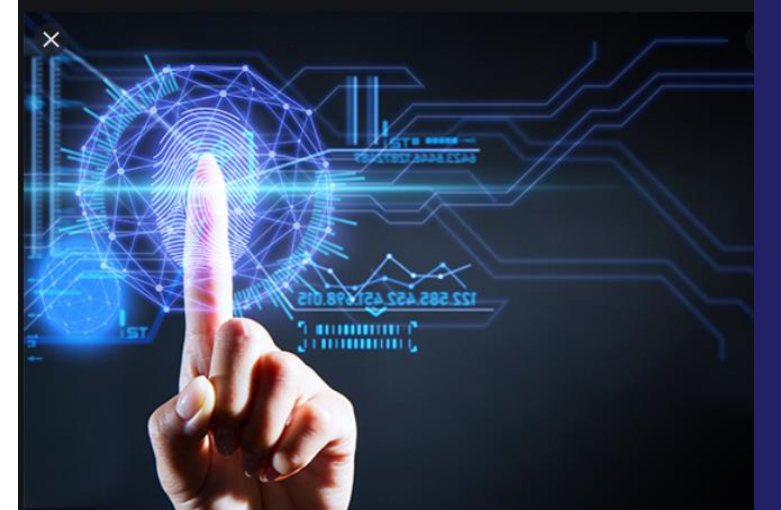
BASIN AÇIKLAMASI

12/04/2020

Bilindiği üzere, 09/02/2020 tarihli basın açıklamamızda, konsolidasyona tabi yurtdışındaki kredi kuruluşu ve finansal kuruluş niteliğini haiz ortaklıklarıyla gerçekleştirdiği işlemler hariç, bankaların yurtdışı yerleşiklerle yaptıkları bir bacağı döviz diğer bacağı TL olan ve vadede TL alım yönünde gerçekleştirecekleri para swapı, forward, opsiyon ve diğer türev işlemlerin toplamının bankaların en son hesapladıkları yasal özkaynaklarının %10'u ile sınırlandırılmasına, sınırlamaya dahil edilen işlemlerin hesaplamasında 90 ilâ 360 gün vadeli işlemlerin %75, 360 gün ve üzeri vadeli işlemlerin ise %50 oranında dikkate alınmasına, söz konusu oranın günlük olarak solo ve konsolide bazda hesaplanması uygulamalarına devam edilmesine, mevcut aşımalar giderilinceye kadar yeni bir işlem yapılmamasına ve bu mahiyetteki vadesi gelen işlemlerin yenilenmemesi yönünde karar alındığı hususu kamuoyu ile paylaşılmıştır.

COVID-19 salgını nedeniyle küresel piyasalardaki dengesizlikler ve risklerin artmış olması nedeniyle, söz konusu risklerin yönetilmesi ve finansal istikrarın korunmasına yönelik olarak atılan adımların ve alınan tedbirlerin etkinliğini artırmak bakımından yapılan değerlendirme sonucunda Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'nun 12/04/2020 tarihli ve 8989 sayılı Kararı ile bankaların, yurt dışı yerleşiklerle **vadede TL alım yönünde** gerçekleştirecekleri yukarıda belirtilen işlemler için:

- Özkaynakların %10'u nispetinde belirlenmiş olan sınırlamanın, %1 olarak yeniden belirlenmesine,
- Sınırlamaya dahil edilen işlemlerin hesaplamasında kullanılan vadeye göre farklı dikkate alınma oranları uygulamasının kaldırılmasına,
- Söz konusu işlemlerin anlaşılan vadeden önce her ne sebeple olursa olsun bozulmak istenmesi, veya vadesinin uzatılmasının istenmesi durumunda Kurumun yazılı onayının alınmasına,
- Yukarıda belirtilen diğer hususların aynen uygulanmaya devam edilmesine

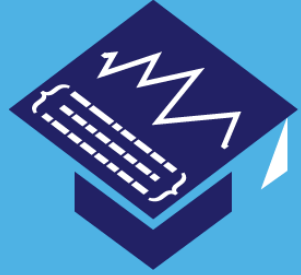
Gecelik TL Faizi Eksi!

BDDK'nın SWAP kısıtlaması kararı ertesinde Londra'daki yabancı bankaların ellerinde kullanamayacakları fazla TL bulunması sebebi ile TL gecelik faizi 14 Nisan tarihinde -%5 seviyesine düşmüştür!

Kaynak: Bloomberg

MATRİKS
AKADEMİ

Swap Nedir?

Matriks Akademi Dijital Semineri #2 | Nisan 2020

Doç.Dr.Evren Bolgün | Işık Üniversitesi Öğretim Görevlisi